

שור שנגה את הפרה פרק חמישי בבא קמא נב.

עין משפט
גר מצוה

סו א ב מיי פ"ב מהל' מביה הלכה ז סמג
עשין פ"ב טו"ש"ע ח"מ ס"י ק"א סעף ד'
סו ג מיי פ"ב מהל' מקי ממון הל' ז סמג עשין ס"א טו"ש"ע ח"מ ס"י מ"י סעף כ'
סח ד מיי פ"ב מהל' ד טו"ש"ע ח"מ ס"י מ"י סעף כ'
סח ה מיי פ"ב מהל' ד וע"י בהשגות ובמ"מ טור ש"ע ח"מ ס"י מ"י סעף לא'
עו ו מיי פ"ב מהל' ד א סמג ח"מ ס"י מ"י סעף כ'
עא ז מיי פ"ב מהל' ד טו סמג ח"מ ס"י מ"י סעף כ'
עב ח מיי פ"ב מהל' ד טו סמג ח"מ ס"י מ"י סעף כ'
עג ט מיי פ"ב מהל' ד טו"ש"ע ח"מ ס"י מ"י סעף כ'
עד י מיי פ"ב מהל' ד ועשין בהשגות ובמ"מ טו"ש"ע ח"מ ס"י מ"י סעף כ'.

ביון דמסר לו מפתח קנה ה"ד [אי] בכספא כו'. רש"ס מפרש צ"פ חזקת הצמים (צ"ב ד' נב: וס' ד"ה נעל) גבי נעל וגדר כל שהוא צנכסי הגר דנעל היינו שקצב מנעול גדלת נעלו דהוי בנין אבל סגר הדלת צנכסי הגר אין חזקה דאין זה אלא כמבציה ארי מנכסי חצירו ואע"ג דגבי שכירות הצמים אמר זריש מסכת פסחים (דף ד. וס' ט) דכשמסר לו מפתחות הוי בחזקת השוכר לצדוק וה"ה לקנותו ה"מ מוכר ומשכיר בית לחצירו אבל צנכסי הגר מאן מסר ליה דליקני וקשה לר"י דהכל משמע בהדיא דמסירת מפתח לא קני אלא הוי כאומר לך חזק וקני ודוקא גבי חמץ הוא דתלוי במסירת מפתח דמי שמפתח בידו עליו לצדוק כיון שהוא יכול ליכנס בזה הבית לצדוק ומה שפ"י דלא קני צנעילת דלת אין נראה דבגטין צפרק הזורק (דף עו:) אומר גבי גט דמיויל איכי ומיחוד ותפתח אלמא נעילה לחוד קניא שלא היה יכול לעשות שום מנעול לדעת היה ואע"פ שאסור לקנות צנצנת צנכסי מרע שרי שלא מטרופ דעמו דכאלמרי צפרק מי שמת (צ"ב דף קט: וס' ו) וחזקת הצמים (שם דף לו:) נמי מוכח גבי ההוא דתנן אלו דברים שיש להם חזקה ואלו שאין להם חזקה ופריך הגמרא מ"ש רישא ומ"ש סיפא ומשני אמה רצא כל שאילו צנכסי הגר קנה צנכסי חצירו (ס' קנה צנכסי הגר לא קנה צנכסי חצירו לא קנה א"כ הא דקמני סיפא הכניס מרנגולין לתוך הבית הרי זו חזקה צנכסי הגר נמי קנה והיינו טעמא דקנה דמסתמא כשנתן שם מרנגולין נעל דלת כדי לשמור אלמא צנעילת דלת סגי ואין לדמות נעילת דלת למבציה ארי דדוקא נתן צנכסי דסכר מיניה מלא הוא דאלמרי בחזקת הצמים (צ"ב דף נה:) דהוי כמבציה ארי אבל נעל שנעל דלת צפני כל אדם ואין מניח אדם ליכנס מוכחא מילתא שהצית שלו וקני צנעילה לחודה והא דאמר התם הבונה פלטריין צנכסי הגר וצא אחר והעמיד להם דלתות קנה אורחא דמילתא נקט שאותו שמעמיד דלתות רגיל לנעול וה"ה נעל ולא העמיד: **בב"ד** שידע. כלומר שהקול יא שזהב מגולה דמסתמא לא מחייב דאין סומך אשמיעה עד שידועוהו ורבי יוחנן אמר עד שידועוהו ויכור פועלים ויכרות

משכוכית. לקמיה מפרש דבר המושך כל העדר אחריו: ה"ד אי צמשיכה. שהיכה צמקל ורמזה לפניו שכן דרך צמהה דקה: ליקני צמשיכה. למה לי מסירת משכוכית: אי צמשיכה. קני להו שהיה רה"ר או חצר שאינה של שניהן שאין משיכה קונה שם דאין משיכה אלא צמטטא או צחצר של שניהן צהמוכר את הקספיה צצבא צמרה (דף עו:): **קרקשקש** גרסינן. וזו שמקרקש צה לפני העדר והולך כולו אחריו: **עיוזא דאולא** זריש עדרא. יש לצעל העדר עו חריף ודרך העוים להלך זריש והעדר הולך אחריהם: **עבדו לנגדא סמופא**. לעו המושכת מנקר עיניה ונשלת ונופלת צבורות והעדר אחריה כן כשהמקום נפרע משנאי ישראל ממנה לזן פרנסים שאינן מהוגנין: **מתנני' כספו הראשון**. כשנשתמש צו: וצא השני להשתמש צו: ומאלו **מגולה**. כגון שהתלע ושבר הכסוי: **השני חייב** והראשון פטור ובגמרא מפרש עד מתי ראשון פטור. אבל לא כסוה ראשון וצא שני ומאלו מגולה ולא כסוה שניהן ודקמני השני חייב הא אוקימנא [נא:]: שהניחו ראשון לשני משתמש וסמך עליו שיכסנו: **כספו כראוי**. ועבר עליו השור או חמור ונפל ומת: **פטור**. ובגמרא פריך הואיל וכראוי הוא היכי נפל: **נפל לפניו מקול הכרייה**. צור כרייה ונכנס כורה שכיר לתוכו להרכיבו או להעמיק וסור הולך על שפת הצור ושמע קול הפטיש וצבעת ונפל על פניו צבור (ס' חייב. צעל הצור. ושאילו שור שהוא פקח דלמך הכרייה צעל הצור חייב דלע"ג דאיכא למימר כורה גרס ליה וכורה גרמא צעלמא הוא דעצד דקי"ל (ז) המציעת את חצירו פטור מדיני אדם ומרייהו ליפטרו אפ"ה צעל הצור חייב כר' נתן כדמפרש בגמ"ס) **זה שמעתי: לאחריו מקול הכרייה פטור**. כדמפרש בגמרא (ס' ואידי דנקט זריש מקול הכרייה חזק ספא לאחריו מקול הכרייה: צכלי שור שייכא צצירה העול והמחרישה. צכלי חמור שייכא קריעה חצילת צגדים ומרדעת שעל צציו: **ופטור על הכלים**. כדמפרש בגמרא [ג:]: **שור חרש שטוה וקטן כו'**. מפרש בגמ' [נד:].

כיון שמסר לו מפתח קנה ה"ד אי בכספא ליקני בכספא אי בחזקה ליקני בחזקה לעולם בחזקה ובעי למימר ליה לך חזק וקני וביון שמסר לו מפתח כמאן דאמר ליה לך חזק וקני דמי אמר ריש לקיש משום ר' ינאי המוכר עדר לחבירו כיון שמסר לו משכוכית קנה ה"ד אי במשיכה ליקני במשיכה אי במסירה ליקני במסירה לעולם במשיכה ובעי למימר ליה לך משוך וקני וביון דמסר לו משכוכית כמאן דאמר ליה לך משוך וקני דמי מאי משכוכית הכא תרגמו קרקשתא ר' יעקב אומר עיוזא דאולא בריש עדרא כדרדרש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא כד רגזו רעיא על ענא עבדו לנגדא סמופא: **מתנני' כסוה** הראשון וצא השני ומצאו מגולה ולא כסוה השני חייב (ס' כסוה כראוי ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור לא כסוה כראוי ונפל לתוכו שור או חמור ומת חייב הנפל לפניו מקול הכרייה חייב לאחריו מקול הכרייה פטור (ס' הנפל לתוכו שור וכליו ונשתברו חמור וכליו ונתקדעו חייב על הבהמה ופטור על הכלים) **נפל לתוכו שור חרש שוטפה וקטן חייב** (בן או בת עבד או אמה פטור: **נב' וראשון עד אימת מיפטור אמר רב בבדי שידע ושמואל אמר בבדי שידועוהו ורבי יוחנן אמר [א:] בבדי שידועוהו וישכור פועלים ויכרות ארזים ויכסנו: כסוה כראוי ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור: כיון דכסוה כראוי היכי חייב אמר ר' יצחק בר בר חנה 'שהתלעית מתוכו איבעיא להו כסוה כסוי שיכול לעמוד לפני שוורים ואין יכול לעמוד בפני גמלים ואתו גמלים וארעוה ואתו שוורים ונפלי ביה מאי אמרי היכי דמי אי דשכיהי גמלים פושע הוא ואי דלא שכיהי גמלים אנום הוא אי צריכא דאתו לפרקים מי אמרינן כיון דאתיין לפרקים פושע הוא דאיבעי ליה אסוקי אדעתיה או דלמא כיון דהשתא מידת ליכא אנום הוא ת"ש כסוה כראוי ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור ה"ד אילימא כראוי לשוורים וכראוי לגמלים היכי נפול אלא לאו כראוי לשוורים ולא**

כיון שמוט לו דליו משכוכית וכו'. וכן המוכר עדר לחבירו ומסר לו משכוכית והיא המהלכת בראש העדר שתולין לה זוג בצורה והצאן נמשכות אחריה, כיון שהחזיק במשכוכית ומשך שאר העדר קנה הצאן במשיכה, כמאן דאמי' ליה לך משוך וקני. מאי משכוכית נהבא דתרגימו כרבושתא. א"כ כבש גדול שתלוי זוג בצורה והולך בראש העדר. ר' יעקב אמר עיוזא דאולא ברישא. פי' המהלכת בראש העדר שתולין לה זוג בצורה והצאן נמשכין אחריה. כיון שהחזיק במשכוכית ומשך שאר העדר קנה הצאן במשיכה. כדרדוש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא. פי' כראשיתא. כמאן דאמי' אוקי אמורא עליה ודרש. כדרגיו רעיא על עניה עבדו להו נגידא סמיאת ברישא. פי' שכבועט הרועה על הצאן משים המושך שלהם סומא כדי בשחלים בפחיתים ויוליכם במקום שאין מרעה דאלמא בחר מושך אולי. כדרגיו רעיא על עניה עבדו נגידא סמיאת. פי' משל הוא לענון פרנס לפי הדור, כליו מסמא את המנהיג להטעות הצאן אחרי. וגם אל שפטיהם, תרגו' ואף [אל] מנגידוהו. פי' ר"ח זצ"ל, והני שמורות הילכתא וניהו כולה. וראשון עד אימת מיפטור אמר רב בבדי שידע ושמואל אמר בבדי שידועוהו ורבי יוחנן אמר בבדי שידועוהו וישכור פועלים ויכרות ארזים ויכסנו. פי' ר"ח זצ"ל. הילכתא כרבי יוחנן.

ארום וה"ה השני שנתנין לו שיעור זה אלא דלת צנין שידועוהו שצבר ידע ושמואל סגר דמדי יש לו להשיב שם שוורים שלא יפול שום דבר צנור: **ואתנו** שוורים ונפלו ביה. פ"ה דאי נפלו צו גמלים לא מיעביא לן דחייב דהא לגבי גמלים פושע הוא וכן משמע הלשון ויש ליתן טעם צדבר דאפילו לא שכיהי גמלים כלל יש לחוש שמא יצאו גמלים ויפלו אבל אין לחוש שירעו גמלים ויפלו אחריו כן שוורים:

צו או צם. כלומר אע"ג דקטנים הן וליכא למימר איבעי להו עיוני ומיוול אפ"ה פטור מגזירת הכתוב' שור ולא אדם חמור ולא כלים [ג:]: **גב' וראשון עד אימת מיפטור**. היכא דצא השני ונשתמש צו ולא כסוה עד אימת רמיא כולה חיוצא לפניו וראשון פטור: צנדי שידע. שייכא גס הראשון אחרי כן ויראצו מגולה הואיל ושניהן יודעין שהוא מגולה רמיא חיוצא אחריהו: **ושמואל אמר צנדי שידועוהו**. אע"פ שלא צא וראשו חייב צחלקו ולא רמיא כולה אשני דהא לא גיליהו דנחייבה משום פותח לשון מורי. לשון אחר עד כדי שידועוהו אפ"י צא ורחה פטור עד שידועוהו ולשון ראשון כשר: ויכרום ארום כו'. אבל לשני שצא ונשתמש צו לא יהצין שיעורא כולי האי דהוי ליה לחותבי שומרים עליה: **וארעוהו**. קלקלה ונעשה רעוהו. אף לגבי שוורים דלית ליה לאסוקי אדעתיה דגמלים מרעי ליה: דהא לגבי גמלים פושע הוא: אי שכיהי גמלים ונעשה רעוהו. אף לגבי שוורים דלית ליה לאסוקי אדעתיה דגמלים מרעי ליה: ולא